

УДК 347.952

DOI: 10.31732/2708-339X-2025-16-B16

ВИКОНАННЯ РІШЕННЯ СУДУ ПРО ВІДІБРАННЯ ДИТИНИ: ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Степаненко Н.В.,

*доктор філософії в галузі права
Університет «КРОК»*

м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113

e-mail: nataliasv@krok.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6216-2206>

Кубрак Д.А.,

аспірант Університету «КРОК»

м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113

e-mail: kubrakda@krok.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4865-9988>

Фірсов Д.Ю.,

аспірант Університету «КРОК»

м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113

e-mail: firsovdy@krok.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-4498-5026>

EXECUTION OF A COURT DECISION ON THE REMOVAL OF A CHILD: THEORETICAL AND EMPIRICAL RESEARCH

Stepanenko N.V.,

PhD in Law «KROK» University

Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113

e-mail: nataliasv@krok.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6216-2206>

Kubrak D.A.,

PhD student of «KROK» University

Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113

e-mail: kubrakda@krok.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4865-9988>

Firsov D.Y.,

graduate student «KROK» University

Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113

e-mail: firsovdy@krok.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-4498-5026>

Анотація. Стаття присвячена комплексному розкриттю теоретичних аспектів виконання рішення про відібрання дитини з урахуванням правозастосовної практики.

Аргументовано, що рішення про відібрання дитини має прийматись лише на підставі законодавчо визначених підстав, спрямовуватись на забезпечення прав дитини та дотримання її найкращих інтересів.

Вивчення положень міжнародних документів та національного законодавства надало змогу запропонувати авторське визначення терміну «відібрання дитини» як способу захисту прав та інтересів дитини, що являє собою процес, під час якого органи опіки та піклування або інші уповноважені суб'єкти приймають рішення про вилучення дитини з сім'ї або з певного середовища, в якому вона перебуває, з метою забезпечення її безпеки, здоров'я та благополуччя.

Автором встановлено, що на законодавчому рівні закріплено нормативні вимоги щодо виконання рішення суду про відібрання дитини, які стосуються темпоральних меж, суб'єктного складу, а також дотримання прав і свобод інших учасників виконавчого провадження. Крім того з'ясовано, що в процесі вчинення виконавчих дій з виконання відповідних виконавчих листів, можуть виникати супутні питання, які істотно ускладнюють цей процес та потребують додаткового звернення державного виконавця до суду. Тому детальна увага присвячена проблематиці тимчасового влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу, оголошення розшуку дитини, а також примусового проникнення до житла чи іншого володіння особи для відібрання неповнолітньої особи.

За результатами дослідження наголошено на тому, що труднощі виконання рішення суду про відібрання дитини зумовлюють необхідність провадження відповідних виконавчих дій державними виконавцями, які мають високий рівень професійності і компетентності, а також відповідні морально-вольові якості.

Ключові слова: права дітей, виконавче провадження, гарантії, судове рішення, відібрання дитини, найкращі інтереси дитини.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 16.

Abstract. The article is devoted to a comprehensive disclosure of the theoretical aspects of the implementation of the decision to remove a child, taking into account law enforcement practice. It is argued that the decision to remove a child should be made only on the basis of legally defined grounds and be aimed at ensuring the rights of the child and observing his best interests. The study of the provisions of international documents and national legislation made it possible to propose the author's definition of the term «removal of a child» as a way to protect the rights and interests of the child, which is a process during which guardianship and trusteeship bodies or other authorized entities make a decision to remove a child from the family or from a certain environment in which he is located, in order to ensure his safety, health, and well-being. The author established that at the legislative level, regulatory requirements for the implementation of a court decision to remove a child have been established, which relate to temporal boundaries, subject composition, as well as compliance with the rights and freedoms of other participants in the enforcement proceedings. In addition, it was found that in the process of carrying out executive actions to execute the relevant writs of execution, related issues may arise that significantly complicate this process and require an additional appeal by the state bailiff to the court. Therefore, detailed attention is paid to the issues of temporary placement of a child in a children's or medical institution, declaring a child wanted, as well as forced entry into a person's home or other possessions to take a minor. The results of the study emphasize that the difficulties in executing a court decision to take a child necessitate the carrying out of relevant executive actions by state bailiffs who have a high level of professionalism and competence, as well as appropriate moral and volitional qualities. Proceedings, guarantees, court decision, taking a child, the best interests of the child.

Keywords: children's rights, enforcement proceedings, guarantees, court decision, child removal, best interests of the child.

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 13.

Постановка проблеми. Звіти про державну реєстрацію актів цивільного стану свідчать про тривожне зростання кількості розлучень. Попри те, що розлучення є особистим рішенням чоловіка та/або дружини, останнє негативно впливає на суспільство, погіршуючи соціально-економічні відносини, а також на дітей, погіршуючи їхній фізичний та моральний стан. Крім того, нерозв'язані конфлікти між батьками після розлучення часто стають причиною спорів щодо визначення місця проживання дитини, що подекуди супроводжується її відібранням.

Поряд з цим, розлучення є не єдиною передумовою для застосування цього способу захисту прав дитини: останній також є релевантним у випадках насильства в сім'ї, зловживання алкогольними чи наркотичними речовинами, а також інших форм неналежного виховання й виконання батьківсь-

ких обов'язків.

Відібрання дитини за рішенням суду є складним і чутливим процесом, який вимагає ретельного аналізу обставин справи, врахування інтересів дитини та її прав. Судові рішення в цій сфері можуть мати далекосяжні наслідки для життя дитини, емоційного й психологічного стану, а також для її подальшої соціалізації, а тому актуалізується проблематика належності їхнього виконання рішення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогоднішній день окремі питання виконання рішень суду, які впливають на права та інтереси дитини, неодноразово потрапляли у поле зору різних науковців. Зокрема, останнім приділяли увагу такі вчені, як: О.М. Ганкевич, Н.В. Волкова, Д.Ю. Іщенко, П.І. Пархоменко, Є.М. Решетник, В.Т. Маляренко та багато інших. Втім, незважаючи на суттєвий теоретичний до-

робок, у науковій літературі є недостатньо опрацьованою проблематика виконання рішення суду про відібрання дитини, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Мета статті полягає у комплексному розкритті теоретичних аспектів виконання рішення про відібрання дитини з урахуванням правозастосовної практики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Приписами ст. 51 Конституції України [2] та ст. 8 Закону України «Про охорону дитинства» [5] закріплено право кожної дитини на рівень життя, достатній для забезпечення її фізичного, інтелектуального, морального, культурного, духовного і соціального розвитку, яке охороняється державою.

Належну реалізацію цього права покладено на батьків або осіб, що їх замінюють, які, згідно з ст. 11 Закону України «Про охорону дитинства», зобов'язані сформулювати відповідне природне середовище для розвитку, забезпечуючи піклування, матеріальні та інші блага. Тому кожній дитині надається можливість проживання в сім'ї разом з батьками або в сім'ї одного з них. Вказане цілком кореспондується із ст. 9 Конвенції про права дитини [1], за якою розлучення дитини з батьками всупереч їх бажанню допускається лише за рішенням уповноважених суб'єктів для забезпечення якнайкращих інтересів неповнолітньої особи.

На сьогоднішній день міжнародні документи та національне законодавство не надають тлумачення терміну «відібрання дитини», однак вивчення окремих аспектів останніх надає змогу сформулювати його визначення. Так, на нашу думку, відібрання дитини – це спосіб захисту прав та інтересів дитини, що являє собою процес, під час якого органи опіки та піклування або інші уповноважені суб'єкти приймають рішення про вилучення дитини з сім'ї або з певного середовища, в якому вона перебуває, з метою забезпечення її безпеки, здоров'я та благополуччя.

Фактично відібрання дитини від батьків або осіб, які їх замінюють, є сімейно-правовою санкцією за їхню неналежну або протиправну поведінку по відношенню до неповнолітньої особи, яка передбачає втручання у сімейне життя. Для узгодженого за-

стосування цього способу Сімейним кодексом України закріплено нормативні підстави для прийняття відповідного рішення: «ухилення від виконання батьківських обов'язків щодо виховання дитини та/або здобуття нею повної загальної середньої освіти; жорстоке поводження з дитиною; експлуатація дитини, примус до жебракування та бродяжництва; хронічне зловживання алкоголем та наркотичними речовинами; протиправна зміна одним із батьків місця проживання, у тому числі способом її викрадення» [9]. Слід зауважити, що окреслена система підстав не є вичерпною, адже законодавець передбачає можливість відібрання дитини за рішенням суду й у інших випадках, якщо залишення дитини в батьків або осіб, які їх замінюють, становить загрозу для її життя, здоров'я й морального виховання.

Європейський суд з прав людини в своєму рішенні від 16.07.2015 у справі «Мамчур проти України» наголосив на необхідності проведення ретельної оцінки низки факторів щодо загальної пропорційності будь-якого заходу, що матиме наслідком розрив сімейних зв'язків, які можуть відрізнятися в залежності від обставин самої справи. При цьому ЄСПЛ вказав на першочерговій значимості основних інтересів дитини, які в кожному випадку мають відповідати двом умовам: «по-перше, в якнайкращих інтересах дитини буде збереження її зв'язків із сім'єю, крім випадків, коли сім'я виявляється особливо непридатною або явно неблагополучною; по-друге, в якнайкращих інтересах дитини буде забезпечення її розвитку у безпечному, спокійному та стійкому середовищі, що не є неблагополучним» [6].

Крім того, у рішенні Європейського суду з прав людини від 18.12.2008 у справі «Савіни проти України» Суд зазначив, що примусове відібрання дитини від батьків не може виправдовуватись самим лише її переміщенням в більш сприятливе для виховання середовище з огляду на ненадійність батьків або осіб, які їх замінюють, оскільки існують менш радикальні способи вирішення проблем, які не передбачають розриву сім'ї, наприклад, шляхом надання цільової фінансової підтримки та соціального консультування [7].

Не зважаючи на різноманіття підстав,

аналіз правозастосовної практики свідчить, що найчастіше судом для забезпечення найкращих інтересів дитини виносяться рішення про відібрання дитини після попереднього судового визначення місця її проживання після розлучення батьків або у разі неналежного виконання батьківських обов'язків щодо забезпечення базових потреб дитини. Для прикладу, за рішенням Кіровського районного суду м. Кіровограда від 12.09.2022 у справі № 404/7486/21 задоволено позов органу опіки та піклування Кропивницької міської ради та відібрано неповнолітню особу від матері без позбавлення її батьківських прав. Підставою для прийняття такого рішення суду стало неналежне виконання матір'ю батьківських обов'язків, що відобразилось у незадовільних умовах проживання житини (холод та бруд в помешканні, відсутність продуктів харчування та приготовленої їжі, не надання дитині медичної допомоги) [8].

Попри те, що судовий процес у справах про відібрання дитини має свою загальну спрямованість на захист її прав та дотримання найкращих інтересів, на жаль, останній нерідко призводить до емоційного стресу. Для швидкого повернення неповнолітньої особи до знайомого середовища, що сприяє її фізичному розвитку та психологічному благополуччю, відновлення нормальних стосунків між дитиною та її законними опікунами, а також для запобігання ескалації конфлікту між сторонами, важливо швидко та результативно виконати рішення суду про відібрання дитини. Тому приписами ч.1 ст.430 Цивільного процесуального кодексу України (далі –ЦПК України) визначено, що суд допускає негайне виконання рішень у справах про відібрання дитини і повернення її тому, з ким вона проживала [12].

Загальні засади порядку виконання рішення про відібрання дитини на підставі виконавчого листа, виданого судом визначені в ст. 64 Закону України «Про виконавче провадження» [3].

Згідно з положеннями цієї статті, примусове виконання рішення про відібрання дитини здійснюється виключно державними виконавцями. Таке законодавче обмеження щодо повноважень приватних виконавців обумовлено тим, що останні не є представ-

никами держави в розумінні суб'єкта, який гарантує забезпечення прав дитини під час виконання рішень, що стосуються соціально-правових питань.

Крім того, на законодавчому рівні визначено особливий суб'єктний склад під час виконання рішення про відібрання дитини, який визначений у ч. 1 ст. 64 Закону України «Про виконавче провадження» [3]. Згідно останньої, під час виконання рішення про відібрання дитини державний виконавець проводить виконавчі дії за обов'язковою участю особи, якій дитина передається на виховання, із залученням представників органів опіки і піклування. Відповідний суб'єктний склад обумовлений необхідністю забезпечення комплексного підходу до процесу передачі неповнолітньої особи, враховуючи її інтереси та потреби. Так, залучення представників органів опіки і піклування гарантує, що всі виконавчі дії провадяться відповідно до законодавства та з урахуванням прав дитини. Також ці фахівці мають досвід у питаннях захисту прав дітей та можуть надати необхідну підтримку як дитині, так і особі, якій вона передається. Безпосередня присутність особи, якій передається дитина також є критично важливою для її емоційного стану та сприяє створенню / відновленню довірливих відносин.

Аналіз правозастосовної практики свідчить, що, на жаль, непоодинокими є випадки, коли в процесі виконання рішення про відібрання дитини постає питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу з огляду на необхідність відновлення психологічного та / або фізичного стану. За ч. 2 ст. 64 Закону України «Про виконавче провадження» [3] та ст. 437 ЦПК України [12] дане питання вирішується в судовому порядку протягом десятиденного строку з моменту надходження до суду подання державного виконавця. Як справедливо вказує Н.М. Савчин, коментуючи приписи цивільно-процесуального законодавства, «питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу вирішується у судовому засіданні. Суд здійснює виклик сторін, однак їх неявка не є перешкодою для вирішення цього питання. Обов'язковим учасником судового засідання при розгляді питання про тимчасове

влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу мають бути представники органів опіки та піклування» [13, с. 797].

У цьому контексті важливо наголосити, що державний виконавець, надаючи подання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу, має належними та допустимими доказами довести доцільність такого влаштування. Моніторинг судової практики свідчить, що доволі часто державні виконавці лише посилаються на вжиття вичерпних заходів з метою виконання рішення суду щодо відібрання малолітньої дитини. При цьому останні не надають до суду висновків органу опіки та піклування, дитячого психолога, лікаря, відомостей щодо проведення відповідних підготовчих заходів із дитиною або надання рекомендацій батькам або особам, які їх замінюють від спеціаліста тощо, які можуть свідчити про повноту та вичерпність виконавчих дій і вказувати на те, що тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу буде відповідати її найкращим інтересам. З огляду на вказане, навіть у ситуаціях, в яких дійсно існує необхідність цього влаштування, суди, надаючи системну оцінку фактам та обставинам, які впливають на ухвалення рішення, відмовляють у задоволенні подання. Прикладом цього є ухвала Роменського міськрайонного суду Сумської області від 06.06.2023 у справі № 585/2903/21, якою відмовлено у задоволенні подання Відділу примусового виконання рішень управління забезпечення державної виконавчої служби у Сумській області Північно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Суми) про вирішення питання про тимчасове влаштування дитини – малолітнього до дитячого або лікувального закладу з огляду на недоведеність об'єктивної необхідності застосування такого заходу [11].

Наступним питанням, яке може виникнути під час виконання рішення про відібрання дитини та впливати на забезпечення її прав і найкращих інтересів, є оголошення розшуку боржника або дитини.

Спори, що стосуються визначення місця проживання дитини після розлучення батьків, у правозастосовній практиці справедливо вважаються одними із найважчих.

При цьому труднощі викликають саме емоційні переживання учасників судового процесу, які часто не завершуються та переростають у спори про відібрання дитини у того з батьків, що утримує неповнолітню особу незаконно. Бажаючи зарадити відібранню дитини, один із батьків може свідомо приховувати місце її знаходження або навіть вдаватись до викрадення. Тому в ст. 36 Закону України «Про виконавче провадження» [3] та ст. 438 ЦПК України [12] передбачено можливість звернення державного виконавця із поданням до суду для вирішення питання про оголошення розшуку, яке розглядається у десятиденний строк.

У разі задоволення подання, судом оголошується розшук дитини за місцем виконання рішення або за останнім відомим місцем проживання (знаходження), який здійснюється органами внутрішніх справ відповідно до Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та органів і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України та Міністерством внутрішніх справ України від 30.01.2018 № 64/261/5 [4].

При знаходженні дитини в житлі або іншому володінні особи постає питання щодо примусового проникнення до нього задля виконання рішення суду про відібрання такої дитини з урахуванням ст. 30 Конституції України [2], якою гарантується недоторканість домоволодінь.

За приписами ст. 439 ЦПК України [12] таке питання вирішується судом за місцезнаходженням житла чи іншого володіння або судом, який ухвалив рішення за відповідним поданням державного виконавця. Варто зауважити, що разом з ним до суду мають надаватись докази того, що боржник достеменно обізнаний про існування виконавчого провадження та отримував повідомлення про намір державного виконавця здійснити виконавчі дії за місцем його проживання, проте чинив цьому перешкоди, не забезпечував доступ до житла у визначений для виконання дій час і перешкоджав їх проведеною.

Відповідне подання розглядається негайно, але не пізніше наступного дня з дня

його надходження до суду лише за участі державного виконавця без повідомлення (виклику) сторін та інших заінтересованих осіб. У разі доведення доцільності такого заходу, судом виноситься вмотивована ухвала. Як приклад можна навести ухвалу Новозаводського районного суду м. Чернігів від 18.02.2022 у справі №751/2433/19, якою надано «дозвіл державному виконавцю та залученим до проведення виконавчих дій особам на примусове вхідження до житла, з метою примусового виконання виконавчого листа № 751/2433/19, виданого 12.09.2019 Новозаводським районним судом м. Чернігова, про відібрання малолітнього та передачу його матері» [10].

Видається, що наведений порядок закріплено законодавцем з метою недопущення повторного зникнення дитини, щодо якої є виконавчий документ про її відібрання. При цьому, видається, що права як особи, яка ініціює питання звернення з поданням до суду про примусове проникнення до житла, так і особи, щодо якої такі заходи застосовано – збалансовано.

Після фактичного виконання в повному обсязі рішення суду про відібрання дитини згідно з виконавчим документом, відповід-

не виконавче провадження закінчується на підставі п. 9 ч. 1 ст. 40 Закону України «Про виконавче провадження» [3], а подальші ситуації щодо повернення дитини батькам (одному із батьків) або особам, які їх замінюють, вирішуються в межах інших судових справ та виконавчих проваджень.

Висновки. Підводячи підсумки теоретико-емпіричного дослідження специфіки виконання рішення суду про відібрання дитини, можна зробити висновки, що це є складним та відповідальним процесом, який потребує від суб'єктів виконавчого провадження не лише високого рівня професійності та компетентності, а також наявності відповідних морально-вольових якостей.

Кожна ситуація відібрання дитини за рішенням суду є унікальною, і питання, що виникають в процесі здійснення виконавчих дій, можуть відрізнятися. Поряд з цим, діяльність державного виконавця та інших суб'єктів у виконавчому провадженні насамперед має спрямовуватись на забезпечення гарантій дотримання прав дітей, зокрема, на досягнення найкращих інтересів останніх.

Література:

1. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 28.02.2025).
2. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542.
4. Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та органів і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: наказ Міністерства юстиції України та Міністерством внутрішніх справ України від 30 січня 2018 року № 64/261/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0140-18#Text> (дата звернення: 28.02.2025).
5. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.
6. Рішення Європейського Суду з прав людини від 16 липня 2015 року у справі «Мамчур проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a93 (дата звернення: 28.02.2025).
7. Рішення Європейського Суду з прав людини від 18 грудня 2008 року у справі «Савіні проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_454#Text (дата звернення: 28.02.2025).
8. Рішення Кіровського районного суду м. Кіровограда від 12 вересня 2022 року у справі № 404/7486/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106226476> (дата звернення: 28.02.2025).
9. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст. 135.
10. Ухвала Новозаводського районного суду м. Чернігів від 18 лютого 2022 року у справі №751/2433/19. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/103447630/> (дата звернення: 28.02.2025).
11. Ухвала Роменського міськрайонного суду Сумської області від 06 червня 2023 року у справі № 585/2903/21. URL: <https://opendatobot.ua/court/111509575-c65e52748a382ff7b34fbba7ec38c2a1> (дата звернення: 28.02.2025).
12. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст.492.
13. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар. Вид. 4-те, перероб. та доп. / За заг. ред. д.ю.н., професора, академіка Академії наук вищої школи України М. М. Ясинка. Київ: Алерта, 2024. 928 с.

References:

1. Convention on the Rights of the Child of November 20, 1989. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (accessed: 28.02.2025).
2. Constitution of Ukraine of June 28, 1996. Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 1996, No. 30, Art. 141.
3. On Enforcement Proceedings: Law of Ukraine No. 1404-VIII of June 2, 2016. Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2016, No. 30, Art. 542.
4. On Approval of the Procedure for Interaction between the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the National Police of Ukraine, and Bodies and Persons Carrying out the Enforcement of Court Decisions and Decisions of Other Bodies: Order of the Ministry of Justice of Ukraine and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine No. 64/261/5 of January 30, 2018. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0140-18#Text> (accessed: 28.02.2025).
5. On Child Protection: Law of Ukraine No. 2402-III of April 26, 2001. Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2001, No. 30, Art. 142.
6. European Court of Human Rights Judgment of July 16, 2015, in the case «Mamchur v. Ukraine». Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a93 (accessed: 28.02.2025).
7. European Court of Human Rights Judgment of December 18, 2008, in the case «Saviny v. Ukraine». Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_454#Text (accessed: 28.02.2025).
8. Decision of the Kirovskyi District Court of Kropyvnytskyi of September 12, 2022, in case No. 404/7486/21. Available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106226476> (accessed: 28.02.2025).
9. Family Code of Ukraine of January 10, 2002, No. 2947-III. Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2002, No. 21-22, Art. 135.
10. Ruling of the Novozavodskyi District Court of Chernihiv of February 18, 2022, in case No. 751/2433/19. Available at: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/103447630/> (accessed: 28.02.2025).
11. Ruling of the Romny City District Court of Sumy Region of June 6, 2023, in case No. 585/2903/21. Available at: <https://opendatobot.ua/court/111509575-c65e52748a382ff7b34fbba7ec38c2a1> (accessed: 28.02.2025).
12. Civil Procedure Code of Ukraine of March 18, 2004, No. 1618-IV. Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2004, No. 40-41, 42, Art. 492.
13. Civil Procedure Code of Ukraine: Scientific and Practical Commentary. 4th ed., revised and supplemented / edited by Doctor of Law, Professor, Academician of the Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine M. M. Yasynok. Kyiv: Alerta, 2024. 928 p.

Стаття надійшла до друку 01 березня 2025 року